

Evalvacija učinkovitosti rehabilitacijskih programov in programa dodatnega usposabljanja za varno vožnjo

Dolgoročna učinkovitost edukacijskih in psihosocialnih
delavnic - Analiza anket udeležencev delavnic

Avtorji poročila: dr. Darja Topolšek, dr. Tina Cvahte Ojsteršek, Pija
Soršak

Projekt je financiran iz Javnega razpisa za izbiro raziskovalnih projektov ciljnega
raziskovalnega programa "CRP 2023"

Celje, 2025

Naslov: Evalvacija učinkovitosti rehabilitacijskih programov in programa dodatnega usposabljanja za varno vožnjo: Dolgoročna učinkovitost edukacijskih in psihosocialnih delavnic - Analiza anket udeležencev delavnic

Avtorji poročila: dr. Darja Topolšek, dr. Tina Cvahte Ojsteršek, Pija Soršak

Vodja projekta: dr. Darja Topolšek

Člani projektne skupine: dr. Tina Cvahte Ojsteršek, dr. Uroš Kramar, dr. Mateja Forte, Pija Soršak

Izdajatelj: Laboratorij za trajnostno mobilnost in transport, Fakulteta za logistiko, Univerza v Mariboru

Kraj: Celje

Leto: 2025

Projekt »Evalvacija učinkovitosti rehabilitacijskih programov in programa dodatnega usposabljanja za varno vožnjo« je financiran iz Javnega razpisa za izbiro raziskovalnih projektov ciljnega raziskovalnega programa "CRP 2023". Sofinancerja sta Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije in Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	1
2	METODOLOGIJA RAZISKAVE	3
2.1	PRIPIRAVA IN DISEMINACIJA ANKETE	3
2.2	ANALIZA PODATKOV	12
3	REZULTATI RAZISKAVE.....	13
3.1	SPLOŠNA ANALIZA ANKETE VSEH UDELEŽENCEV PROGRAMOV	13
3.2	ANALIZA ANKETNIH VPRAŠALNIKOV UDELEŽENCEV EDUKACIJSKIH DELAVNIC.....	15
3.3	ANALIZA ANKETNIH VPRAŠALNIKOV UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC	37
3.4	ANALIZA ANKETNIH VPRAŠALNIKOV UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO ..	58
3.5	RAZLIKE MED ODGOVORI MED SKUPINAMI UDELEŽENCEV	80
3.5.1	<i>Razlike med odgovori udeležencev edukacijskih in psihosocialnih delavnic</i>	<i>80</i>
3.5.2	<i>Razlike med odgovori udeležencev edukacijskih in psihosocialnih delavnic in splošno javnostjo</i>	<i>91</i>
3.5.3	<i>Dolgoročne razlike med odgovori udeležencev edukacijskih in psihosocialnih delavnic</i>	<i>107</i>
4	PRILOGE.....	128
	PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK	128
	PRILOGA 2: ODGOVORI UDELEŽENCEV EDUKACIJSKIH DELAVNIC – ODPRTA VPRAŠANJA	147
	PRILOGA 3: ODGOVORI UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC – ODPRTA VPRAŠANJA	170
	PRILOGA 4: ODGOVORI UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO – ODPRTA VPRAŠANJA.....	176

Kazalo slik

SLIKA 1: UDELEŽBA ANKETIRANCEV NA RAZLIČNIH PROGRAMIH (N = 628).....	14
SLIKA 2: STAROSTNE SKUPINE ANKETIRANCEV NA RAZLIČNIH PROGRAMIH (N = 677)	15
SLIKA 3: STAROST UDELEŽENCEV EDUKACIJSKIH DELAVNIC (N = 476)	16
SLIKA 4: SKUPNO ŠTEVILO LET IMETNIŠTVA VOZNIŠKEGA IZPITA ZA B KATEGORIJU PRI UDELEŽENCIH EDUKACIJSKIH DELAVNIC (N = 473)	17
SLIKA 5: POVPREČNO ŠTEVILO PREVOŽENIH KILOMETROV UDELEŽENCEV EDUKACIJSKIH DELAVNIC NA MESEC (N = 74)	18
SLIKA 6: UDELEŽENCI EDUKACIJSKIH DELAVNIC IN NJIHOVA DODATNA UDELEŽBA V PROGRAMU VARNE VOŽNJE IN REHABILITACIJE (N = 478)	19
SLIKA 7: POGOSTOST UDELEŽBE NA EDUKACIJSKIH DELAVNICAH	19
SLIKA 8: SKUPINE PROMETNIH PREKRŠKOV MED UDELEŽENCI EDUKACIJSKIH DELAVNIC	20
SLIKA 9: MNENJA UDELEŽENCEV O KORISTIH IN IZVEDBI EDUKACIJSKIH DELAVNIC	21
SLIKA 10: STALIŠČA UDELEŽENCEV EDUKACIJSKIH DELAVNIC DO VOŽNJE IN PROMETNIH PRAVIL.....	23
SLIKA 11: SAMOPERCEPCIJA IN OKOLIŠČINE, KI VPLIVAJO NA ODLOČITEV ZA VOŽNJO POD VPLIVOM PRI UDELEŽENCIH EDUKACIJSKIH DELAVNIC	24
SLIKA 12: SAMOPOROČANE IZKUŠNJE Z RABO ALKOHOLA IN PSIHOAKTIVNIH SNOVI UDELEŽENCEV EDUKACIJSKIH DELAVNIC ...	25
SLIKA 13: POGOSTOST UŽIVANJA ALKOHOLNIH PIJAČ V ZADNJEM LETU UDELEŽENCEV EDUKACIJSKIH DELAVNIC	26
SLIKA 14: KOLIČINA ZAUŽITIH ALKOHOLNIH PIJAČ OB ENI PRILOŽNOSTI PRI UDELEŽENCIH EDUKACIJSKIH DELAVNIC	27
SLIKA 15: POGOSTOST TVEGANIH VZORCEV PITJA ALKOHOLA V PRETEKLEM LETU MED UDELEŽENCI EDUKACIJSKIH DELAVNIC..	27
SLIKA 16: SAMOPOROČANA POGOSTOST POŠKODB UDELEŽENCEV EDUKACIJSKIH DELAVNIC KOT POSLEDICA PITJA ALKOHOLA. 28	
SLIKA 17: IZRAŽENA ZASKRBLJENOST OKOLICE ZA UDELEŽENCE EDUKACIJSKIH DELAVNIC ZARADI PITJA ALKOHOLA	29
SLIKA 18: POGOSTOST UPORABE PREPOVEDANIH DROG PRI UDELEŽENCIH EDUKACIJSKIH DELAVNIC V ZADNJEM LETU	30
SLIKA 19: POGOSTOST UPORABE PREDPISANIH ZDRAVIL IZVEN ZDRAVNIŠKIH NAVODIL PRI UDELEŽENCIH EDUKACIJSKIH DELAVNIC V PRETEKLEM LETU	30
SLIKA 20: PRIKAZ NAJPOGOSTEJŠIH TVEGANIH VEDENJ MED VOŽNJO (DBQ) PRI UDELEŽENCIH EDUKACIJSKIH DELAVNIC	32
SLIKA 21: POGOSTOST TVEGANIH RAVNANJ PRI UDELEŽENCIH EDUKACIJSKIH DELAVNIC V PROMETU V ZADNJIH 7 DNEH	33
SLIKA 22: STAROST UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC (N = 176)	37
SLIKA 23: DOLŽINA OBDOBJA POSEDOVANJA VOZNIŠKEGA IZPITA (B KATEGORIJA) UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC (N = 176)	38
SLIKA 24: POVPREČNA MESEČNA PREVOŽENA RAZDALJA UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC (V KM) (N = 177)	39
SLIKA 25: UDELEŽENCI PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC IN NJIHOVA DODATNA UDELEŽBA V PROGRAMU VARNE VOŽNJE IN EDUKACIJSKIH DELAVNICAH	40
SLIKA 26: POGOSTOST UDELEŽBE NA PSIHO SOCIALNIH DELAVNICAH	40
SLIKA 27: VRSTE PREKRŠKOV MED UDELEŽENCI PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC, ZARADI KATERIH JE BIL PODAN PREDLOG ODVZEMA VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA	41
SLIKA 28: MNENJE UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC O IZVEDBI PROGRAMA	42

SLIKA 29: STALIŠČA UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC DO RAZLIČNIH VIDIKOV VOŽNJE	44
SLIKA 30: RAZLOGI ZA VOŽNJO POD VPLIVOM ALKOHOLA IN/ALI DROG – SAMOOCENA RELEVANTNOSTI MED UDELEŽENCI PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC	46
SLIKA 31: SAMOPOROČANI ZNAKI TVEGANEGA UŽIVANJA ALKOHOLA IN PSIHO AKTIVNIH SNOVI UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC	47
SLIKA 32: POGOSTOST UŽIVANJA ALKOHOLNIH PIJAČ UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC V ZADNJEM LETU	48
SLIKA 33: POVPREČNO ŠTEVILO MERIC ALKOHOLA UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC, POPITIH OB ENI PRILOŽNOSTI V ZADNJEM LETU	48
SLIKA 34: POGOSTOST IZBRANIH TVEGANIH VZORCEV PITJA ALKOHOLA UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC V ZADNJEM LETU.....	49
SLIKA 35: POŠKODBE, POVEZANE S PITJEM ALKOHOLA – POJAVNOST MED UDELEŽENCI PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC	50
SLIKA 36: IZRAŽENA ZASKRBLJENOST BLIŽNJIH ZARADI PITJA ALKOHOLA MED UDELEŽENCI PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC	51
SLIKA 37: POGOSTOST UPORABE PREPOVEDANIH DROG UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC V PRETEKLEM LETU	51
SLIKA 38: POGOSTOST NEPREDPISANE ALI PREKOMERNE UPORABE ZDRAVIL NA RECEPT PRI UDELEŽENCIH PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC	52
SLIKA 39: POGOSTOST TVEGANIH IN NENAMERNIH VOZNIŠKIH VEDENJ (DBQ) PRI UDELEŽENCIH PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC. 53	
SLIKA 40: SAMOPOROČANA TVEGANJA V VOŽNJI, UDELEŽENCEV PSIHO SOCIALNIH DELAVNIC, V ZADNJIH 7 DNEH	55
SLIKA 41: STAROST UDELEŽENCEV DELAVNIC DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO (N = 76)	59
SLIKA 42: SKUPNO ŠTEVILO LET IMETNIŠTVA VOZNIŠKEGA IZPITA ZA B KATEGORIJU UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO (N = 76)	60
SLIKA 43: POVPREČNO ŠTEVILO PREVOŽENIH KILOMETROV NA MESEC UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO (N = 57)	61
SLIKA 44: UDELEŽENCI DELAVNICE DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO IN NJIHOVA DODATNA UDELEŽBA V REHABILITACIJSKIH PROGRAMIH	61
SLIKA 45: POGOSTOST UDELEŽBE V PROGRAMU DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO	62
SLIKA 46: RAZLOGI ZA VKLJUČITEV V PROGRAM DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO	63
SLIKA 47: POVPREČNE OCENE STALIŠČ UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO GLEDE VOŽNJE IN PROMETNE VARNOSTI	65
SLIKA 48: POVPREČNE OCENE RAZLOGOV ZA VOŽNJO POD VPLIVOM ALKOHOLA IN/ALI DROG MED UDELEŽENCI DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO	67
SLIKA 49: DELEŽ UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO Z IZKUŠNjami, POVEZANIMI Z UPORABO ALKOHOLA IN PSIHO AKTIVNIH SNOVI	68
SLIKA 50: POGOSTOST UŽIVANJA ALKOHOLNIH PIJAČ UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO V ZADNJIH 12 MESECIH.....	69
SLIKA 51: KOLIČINA POPITEGA ALKOHOLA OB ENI PRILOŽNOSTI UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNO VOŽNJO V ZADNJIH 12 MESECIH	69

SLIKA 52: POGOSTOST TVEGANIH VEDENJ, POVEZANIH S PITJEM ALKOHOLA PRI UDELEŽENCIH DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNOST VOŽNJO, V ZADNJIH 12 MESECIH	70
SLIKA 53: POJAV POŠKODB ZARADI PITJA ALKOHOLA PRI UDELEŽENCIH DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNOST VOŽNJO	71
SLIKA 54: IZRAŽENA ZASKRBLJENOST OKOLICE PRI UDELEŽENCIH DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNOST VOŽNJO, ZARADI PITJA ALKOHOLA	72
SLIKA 55: POGOSTOST UPORABE PREPOVEDANIH DROG V PRETEKLEM LETU MED UDELEŽENCI DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNOST VOŽNJO	72
SLIKA 56: POGOSTOST NEUSTREZNE UPORABE ZDRAVIL NA RECEPT UDELEŽENCEV DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNOST VOŽNJO V PRETEKLEM LETU	73
SLIKA 57: DBQ IN UDELEŽENCI PROGRAMA DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNOST VOŽNJO	74
SLIKA 58: POGOSTOST TVEGANIH VOZNIŠKIH VEDENJ V ZADNJIH SEDMIM DNEH PRI UDELEŽENCIH DODATNEGA USPOSABLJANJA ZA VARNOST VOŽNJO	76

Kazalo tabel

TABELA 1: REZULTATI MANN-WHITNEY U TESTA ZA PRIMERJAVO ODGOVOROV MED UDELEŽENCI EDUKACIJSKIH IN PSIHOSOCIALNIH DELAVNIC	81
TABELA 2: REZULTATI MANN-WHITNEY U TESTA ZA PRIMERJAVO ODGOVOROV MED UDELEŽENCI EDUKACIJSKIH DELAVNIC IN SPLOŠNO JAVNOSTJO	93
TABELA 3: REZULTATI MANN-WHITNEY U TESTA ZA PRIMERJAVO ODGOVOROV MED UDELEŽENCI PSIHOSOCIALNIH DELAVNIC IN SPLOŠNO JAVNOSTJO	98
TABELA 4: REZULTATI MANN-WHITNEY U TESTA ZA PRIMERJAVO ODGOVOROV MED UDELEŽENCI EDUKACIJSKIH DELAVNIC IN SICER PRED DELAVNICO IN PO DALJŠEM OBDOBJU	108
TABELA 5: REZULTATI MANN-WHITNEY U TESTA ZA PRIMERJAVO ODGOVOROV MED UDELEŽENCI PSIHOSOCIALNIH DELAVNIC IN SICER PRED DELAVNICO IN PO DALJŠEM OBDOBJU	115

1 UVOD

V okviru Sklopa DS2, ki se osredotoča na analizo stališč in vedenja udeležencev programov, Aktivnost 2.1 zajema pridobivanje in analiziranje mnenj, stališč ter vedenjskih vzorcev udeležencev rehabilitacijskih programov.

Raziskava, ki je predmet tega poročila, predstavlja dolgoročno evalvacijo učinkovitosti programov, pri čemer se podatki zbirajo z anketnim vprašalnikom med udeleženci, ki so programe zaključili po letu 2017. Osrednji namen je celovita ocena programov z vidika njihove zaznane kakovosti, učinkov na stališča udeležencev do prekrškov ter sprememb v vedenju v prometu. Gre za pomemben korak v okviru evalvacije kratko- in dolgoročne učinkovitosti programov (C6, C7, C8, C10), pri čemer so rezultati te evalvacije ključni za nadaljnji razvoj in izboljšave programskih vsebin.

Anketni vprašalnik omogoča večdimenzionalno analizo: zajema oceno izvedbe programa (vsebina, pristopi izvajalcev, organizacijski vidiki), stališča udeležencev do storjenega prekrška ter temeljna prepričanja glede prometne varnosti in posameznih elementov prometnega sistema. Del vprašalnika je posvečen tudi analizi predlogov udeležencev o mogočih ukrepih za preprečevanje specifičnih oblik prekrškov (C8), kar predstavlja dragocen vpogled v njihove poglede in morebitne ideje za izboljšave.

Pomemben del evalvacije predstavlja tudi uporaba vprašalnika DBQ (Driver Behaviour Questionnaire), s katerim se meri vedenje udeležencev v prometu – in sicer v štirih dimenzijah: navadni prekrški, agresivni prekrški, napake ter spodrsaljaji. Tako pridobljeni podatki omogočajo boljše razumevanje vedenjskih vzorcev različnih skupin udeležencev in bodo služili kot podlaga za oblikovanje ciljno usmerjenih vsebin v prihodnjih programih.

Izvedba te raziskovalne aktivnosti je bila časovno zamaknjena, saj je bilo treba najprej urediti vse postopke v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov (GDPR). Pridobivanje kontaktnih podatkov udeležencev preteklih programov je terjalo soglasje

pristojnih organov in dodatne varnostne mehanizme za zaščito zasebnosti posameznikov. Aktivnost je bilo tako mogoče izvesti šele po tem, ko je Agenciji za varnost prometa Republike Slovenije uspelo pridobiti ustrezne podatke, vključno z e-naslovi udeležencev, ki so obiskovali programe po letu 2017.